

Swietłana Musijenko

Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały, Białoruś

ADAM MICKIEWICZ I CZESŁAW MIŁOSZ O PRZEZNACZENIU POETY

W życiu każdego człowieka, poety tym bardziej, są wartości, które determinują jego los, wpływają na stosunek do świata i ludzi, a także na wybór drogi życiowej i na twórczość. Należą do nich między innymi: ojczyzna, rodzice, język, czyli mowa ojczysta. Pozwalają one uświadomić sobie własną rolę, miejsce w świecie i przeznaczenie.

Możemy się nie zgadzać z koncepcją osoby jako nadczłowieka, prezentowaną w filozofii Nietzschego, ale warto zaakceptować jego ocenę prawdziwego geniuszu wybitnego poety, twórcy jako motoru kultury. Właśnie przykładami takich poetów są Adam Mickiewicz i Czesław Miłosz. Dzielili ich wprawdzie nie tylko czas (różnica w dacie urodzenia to 113 lat), lecz i zmiany historyczne oraz społeczne, które zaszły na świecie i na ich ziemi ojczystej (dwie wojny światowe, zawieruchy rewolucyjne, przesunięcia granic państw). Wszystko to wywierało zasadnicze wpływy na los całej ludzkości, pojedynczych narodów oraz poetów: romantyka Adama Mickiewicza i realisty-filozofa Czesława Miłosza. Jeden i drugi byli ideowymi autorytetami swoich epok, ich twórczość zdobyła uznanie i popularność na świecie. Ale łączy ich nie tylko popularność, lecz i te wartości duchowe, które głosili obaj poprzez swoją twórczość, postawę obywatelską, patriotyzm.

Podobieństwo poetów polegało i na tym, że urodzili się na tej samej, pięknej ziemi, która w czasach historycznych dla nich obu była *Wielkim Księstwem Litewskim*, stąd poczucie „litewkości”, świadomość bycia obywatelem potężnego, wpływającego na losy całej Europy państwa. I stąd też płynęło źródło silnego uczucia do własnej ziemi: „Litwo! Ojczyzna moja!”. Pojawia się tu problem wielkiej ojczyzny, niestety i dla Mickiewicza, i dla Miłosza w rzeczywistości już nieistniejącej, historycznej, znanej ze źródeł naukowych, opowieści rodziców i nauczycieli. Ale istniała i druga, mała ojczyzna, która podarowała

ludzkości obu poetów. To kochana ziemia ojczysta, na której stały domy rodziców. Jej barwy, zapachy, melodie tworzyły niepowtarzalną życiową aurę i klimat psychologiczny, wpływający na poznanie świata, a później na twórczość, stosunek do ludzi i charakter poezji. Los zrządził tak, że obaj poeci stali się „obywatelami świata”: Mickiewicz z konieczności, z przyczyn prześladowania go przez rządy zaborcze musiał wyemigrować i mieszkać za granicą do końca życia. Miłosz dokonał wyboru własnego: nie chciał pogodzić się z układem społecznym PRL i zostawił swój kraj, będąc u szczytu kariery dyplomatycznej: „Kraj lat dziecińczych”¹ (Mickiewicz) oraz kraj, gdzie „[...] słońce pogodnych wieczorów dogasało za pagórkami”² (Miłosz), pozostały tylko w ich świadomości, w wersjach nostalgii emocjonalnej (mała ojczyzna) i racjonalnej (duża ojczyzna). Obie one zostały odtworzone, ożywione w oryginalny sposób w ich twórczości.

I Mickiewicz, i Miłosz urodzili się na pograniczu stuleci: Mickiewicz (1798) po trzech rozbiorach Polski, Miłosz (1911) przed pierwszą wojną światową, rewolucją październikową i odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Obie rodziny pochodziły ze szlachty, obie wszczepiły dzieciom wartości patriotyczne, dążenie do wolności i sprawiedliwości. Trzeba przypomnieć, że w przeszłości ta grupa społeczna była bardzo wpływowa, bohaterska, walczyła o wolność. To wszystko zostało zakodowane w pamięci genetycznej, historycznej, rodzinnej. Niestety w czasach narodzin obu poetów Polska nie miała państwowości, a ich małe ojczyzny (obecnie Białoruś z Mickiewiczem i Litwa z Miłoszem) stały się terenami Imperium Rosyjskiego. Obaj poeci od początku życia funkcjonowali więc w duchu multikulturowości. Warto wskazać obszary wpływów językowych, obyczajowych, narodowościowych – patrz wykres ze strony następnej.

Mickiewicz (Nowogródek, Zaosie, później Wilno), Miłosz (Szetejnie, Kraśnoogróda, później również Wilno). W losach obu poetów są dwie zbieżności: przynależność obywatelsko-urzędowa do Rosji, kontakty z nosicielami języka rosyjskiego w strefach urzędowych, edukacyjno-oświatowych, znajomość literatury i kultury rosyjskiej. Drugi krąg – to wpływy otoczenia językowo-obyczajowego: białoruskiego u Mickiewicza i litewskiego (ale nie Wielkiego Księstwa Litewskiego, lecz Litwy XX stulecia) u Miłosza. Istniał i krąg trzeci wpływów – to Polska jako kraj przodków, języka, kultury, obyczajów, własnego narodu, własnej rodziny, którym została odebrana wolność. Dla obu poetów zaborcą była Rosja.

¹ A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1983, s. 381.

² Cz. Miłosz, *Poezje wybrane*, Kraków 1995, s. 430.

Adam Mickiewicz (1798–1855)

Czesław Miłosz (1911–2004)

Formułę stosunku do zaborcy tak ujął Mickiewicz: „[...] nas objęto w ciasny krąg łańcucha [...]”. Dlatego przypominał „[...] o krwi tej, co się świeżo lała,/ O łożach, którymi płynie Polska cała [...]”. I nareszcie krzyk duszy poety: „O, Matko Polsko! Ty tak świeżo w grobie złożona”³.

Miłosz myśli inaczej: w jego twórczości wymiar przestrzeni obejmuje nie tylko stronę rodzinną czy Polskę, lecz całą Europę, nawet świat cały. Inny jest i horyzont czasu: poeta przedstawia nie tylko stosunkowo krótki okres po drugiej wojnie światowej, ale przewiduje przyszłość – początek wieku XXI. Wymiary te są obszerniejsze, sięgające nawet w otchłanie kosmiczne. A ojczyzna staje się małą częścią tego świata, ale ma prawo do wolnego istnienia, tak jak ma prawo do życia każdy człowiek, chociaż świat bywa bardzo niespokojny, napięty, niedoskonały.

Słodka moja europejska ojczyzno,
 Motyl siadając na twoich kwiatach płami skrzydła krwią,
 Krew się zbiera w pasczy tulipanów,
 [...]
 Twoim ludzcie grzeją sine ręce
 Przy woskowej gromnicy pierwiosnka
 I na polach słyszą jak zawodzi
 Wicher w lufach ustawionej broni⁴.

³ A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, dz. cyt., s. 379-380.

⁴ Cz. Miłosz, *Poezje*, Warszawa 1988, s. 157-158.

Ujęcie filozoficzne poeta stosuje wobec „ojczyzny dużej”, wyrastającej w twórczości Miłosza do wymiarów Europy i całej planety, ponieważ myśli on jak obywatel świata, człowiek, który ponosi odpowiedzialność za całą Ziemię.

„Ojczyzna duża” ma dla Mickiewicza znaczenie inne, to przede wszystkim Polska, która uosabia cierpienia całego świata i cierpi za cały świat. Dla Miłosza Polska jest tylko częścią Europy i świata, posiadającą i dzielącą jego wartości, niepokoje, niedoskonałości.

Natomiast w odtworzeniu „ojczyzny małej” obaj poeci mają dużo zbieżności, a dokładniej, to Miłosz korzystał z twórczości Mickiewicza. Są nimi: idealizacja krainy i domu rodzinnego, nostalgia, dążenie do nadania narracji cech widowiskowości, barwy, melodii i dźwięków, odczuwania jej życia. Z tego wywodzi się i drugie dążenie, by ujawnić swój stan emocjonalny – stan zachwytu i miłości do tej ziemi.

Ten kraj szczęśliwy, ubogi i ciasny!
Jak świat jest boży, tak on był nasz własny!⁵

Tak pisał Adam Mickiewicz w Epilogu do *Pana Tadeusza* i taką została w jego pamięci twórczej mała ojczyzna, to jest Nowogródczyna.

Jechał mój pachciarz Józef do krewnych w Grodnie.
Jadłem kolację w bufecie kolejowym w Grodnie
Przy dużym stole pod figusami.
Przypomniał mi się wysoki most na Niemnie⁶.

Miłosz jak gdyby ukrywa swoje emocje za realizmem obrazka – migawkowym wspomnieniem. Niestety, smutne przeżycie czeka poetę przy jego realnym spotkaniu z małą ojczyzną, w chwili powrotu po długich latach rozłąki:

Nie ma domu, jest park, choć stare drzewa wycięto
I gąszcz porasta ślady dawnych ścieżek⁷.

W odróżnieniu od Mickiewicza, Miłosz zobaczył ruiny swojej przeszłości. I dlatego nie mógł odtworzyć nostalgicznego, wyidealizowanego, barwnego jak u Mickiewicza, obrazu małej ojczyzny. Tym razem gorycz swoją autor ukrył za

⁵ A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, s. 381.

⁶ Cz. Miłosz, *Poezje wybrane*, s. 286.

⁷ Tamże, s. 404.

filozofią, lecz natarczywie wracał do obrazkowości, ale do obrazkowości nowej, którą należy określić jako antyestetyczną. Można ten chwyt artystyczny nazwać efektem lodowej góry w morzu albo spiętej sprężyny, zaciśniętych w garść emocji.

Obu poetom przeznaczone było poznać znaczenie słowa dyktatura: władzę Imperium Rosyjskiego (Mickiewicz), PRL i Związku Radzieckiego (Miłosz). Ale jednocześnie poznać piękno kultury rosyjskiej. U Mickiewicza: „[...] car mędrszy, srożej, głębiej Polskę krwawi”⁸, ale i poczucie bliskości twórczej, i podobieństwa wartości politycznych z inteligencją rosyjską w *Pomniku Piotra Wielkiego*: „[...] na dżdżu stali dwaj młodzieńce pod jednym płaszczem, wzięwszy się za ręce: jeden [...] przybylec z zachodu [...] drugi był wieszczem ruskiego narodu”⁹. Mickiewicz nie zdradził nazwiska „drugiego młodzieńca”, a naukowcy do dziś dyskutują: kim on był – Puszkina to, czy Rylejewa? Kontekst utworu podpowiada, że Puszkina. Drugim dowodem może być wiersz *Do przyjaciół Moskali*:

[...] o was myślę: wasze cudzoziemskie twarze
Mają obywatelstwa prawo w mych marzeniach¹⁰.

Miłosz swój stosunek do Rosji i Rosjan wyraził w sposób realistyczny: „Zapewne jestem bardzo typowym Polakiem, bo lubię Rosjan, a nie lubię Rosji”¹¹. Jest to fragment wywiadu z Aleksandrem Fiutem. W twórczości ten problem rozstrzyga się inaczej. Miłosz tworzy modele ponadczasowe, ale mieszczące się w obrębie świadomości człowieka, żeby mógł on zrozumieć, co się dzieje z jego małą ojczyzną, przeanalizować charakter zachodzących zmian. Konstruując w pamięci dzieciństwo, autor zestawia je ze sobą jako obrazem człowieka dorosłego i prezentuje wyniki tej obserwacji na tle ewolucji świata. Obowiązkowym atrybutem są te same przedmioty, obrazy, ludzie – wszystko zaś pokazywane jest w dwóch kategoriach czasowych, społecznych, historycznych:

Koleją Transsyberyjską jechałem do Krasnojarska
Z nianią Litwinką, z mamusią, dwuletni kosmopolita,
Uczestnik przyobiecanej europejskiej ery¹².

⁸ A. Mickiewicz, *Utwory dramatyczne*, T. 3, Warszawa 1988, s. 143.

⁹ Tamże, s. 275.

¹⁰ Tamże, s. 299.

¹¹ Cz. Miłosz, *Rosja*, Warszawa 2010, s. 5.

¹² Tenże, *Poezje wybrane*, dz. cyt., s. 324.

Ważne jest tu objaśnienie autora: „Tak, to działo się w 1913 roku”. Z kolei poeta przelicza możliwości: „uczyć się słowiańskiej duszy”, „jechać do Moskwy, żeby tam słuchać dźwięku dzwonów”, a tatuś poety „polował na zboczach gór Sajańskich”¹³. Otaczający świat jest wchłaniany przez małe dziecko. Ale już ocena należy do dorosłego – obserwatora z roku 1985. Autor podkreśla *ogromność przestrzeni* Rosji i całego świata, przestrzeni, w której mógł się poruszać i działać człowiek. A dalej pierwsza wojna światowa, powstanie nowej, bolszewickiej Rosji, niezależność Polski. Wszystko to stało się przyczyną zwięzienia przestrzeni nie tyle geograficznej, ile duchowej, związanej z ograniczeniem pola działania. Miłosz zaznaczał, że dla pokolenia jego ojca to była tragedia.

Lecz dla pokolenia Miłosza najtragiczniejszym faktem okazało się zburzenie domu rodzinnego, a z nim i całego świata dzieciństwa. Po pięćdziesięciu latach nieobecności dom rodzinny okazuje się zupełnie innym miejscem:

 Nie spodziewałem się jednak również takiej wiedzy:
 że rozpadają się w pył kości [...]
 Poprosiłem kierownika kołchozu, żeby pokazał mi tę wioskę,
 zawiózł na pola puste aż po las i zatrzymał auto przed dużym głazem.
 „Tu była wioska Peiksva”, powiedział, nie bez triumfu w głosie,
 jak to u tych, co są zawsze z wygrywającymi.
 Zauważyłem, że jedna część głazu była odłupana,
 próbowano więc rozbić kamień młotem, żeby znikł nawet ten ślad¹⁴.

Trudno porównać, czyja tragedia jest większa, czy tego, kto zostawił w pamięci piękno „kraju lat dziecinnych”, czy tego, kto stwierdził, że „nie ma domu” rodziców.

Spółeczność rosyjska wieku XIX oraz XX i XXI winna być wdzięczna Mickiewiczowi i Miłoszowi za propagowanie kultury rosyjskiej: Mickiewicz wykładał historię literatur słowiańskich w Collège de France, Miłosz – na uniwersytetach USA prowadził kurs literatury rosyjskiej. Co się tyczy Miłosza, który powiedział o sobie, że nie jest rusofilem, to stworzył on jednak swoistą historię literatury rosyjskiej XIX-XX wieku na podstawie własnych badań naukowych, własnych lektur z oryginalnymi ocenami, analizą całego procesu literackiego i twórczości najwybitniejszych autorów. Podkreślał, że „[...] Rosja w XIX wieku stworzyła wielką powieść. XIX wiek był wiekiem powieści w ca-

¹³ Tamże, s. 324.

¹⁴ Tamże, s. 430, 432.

łej Europie, ale Rosji się udało stworzyć wielką powieść, której w Polsce nie było”¹⁵. W związku z tym warto przypomnieć wypowiedzi Rosjan o tych poetach.

O Mickiewiczu:

„Там пел Мицкевич вдохновенный” (А.С. Пушкин)¹⁶.

„Он между нами жил,
Средь племени ему чужого;
злобы в душе своей к нам не питал,
и мы Его любили” (А.С. Пушкин)¹⁷.

„Мы взяли его у вас сильным, а отдали могучим” (И.И. Козлов)¹⁸.

O Miłoszu:

„Польша в XX в. дала мировой культуре блестящих поэтов: двух лауреатов Нобелевской премии – Ч. Милоша и В. Шимборскую” (В.А. Хорев)¹⁹.

Przypomnimy, że tłumaczami utworów tak Mickiewicza, jak Miłosza byli i są najwybitniejsi poeci Rosji.

Każdy z twórców marzy, żeby jego dzieło było znane zarówno w swoim kraju, jak i na świecie. Nie byli w tym przypadku wyjątkami Mickiewicz i Miłosz. Mickiewicz umieścił siebie w szeregu wielkich poetów wywodzących się od Horacjusza: „*Exegi monumentum²⁰ aere perennius* – świeci się pomnik mój”²¹. Poeta jest pewien, że jego wiersze ceni lud, bo to on wzywał naród do walki o wolność: „[...] zemsta na wroga, z Bogiem i choćby mimo Boga”. Przeznaczeniem poety jest lecieć „na szczyt opoki”, „nad plemieniem człowieczym”, „między proroki”. Jak sprawiedliwie uważa Konrad, bohater-poeta *Dziadów*, niedoskonałość nie kończy się w jego czasach. Dlatego przyszłość również niepokoi:

¹⁵ Cyt. za: „Nowaja Polska” 2003, nr 3, s. 5.

¹⁶ А. С. Пушкин, *Евгений Онегин. Драматические произведения. Романы*, Москва 1977, s. 190.

¹⁷ Tenże, *Стихотворения. Поэмы. Сказки*, Москва 1977, s. 349.

¹⁸ *Поляки в Петербурге*, Выпуск I, ноябрь 1994, s. 1.

¹⁹ В. А. Хорев, *Польша и поляки глазами русских литераторов*, Москва, Индрик, 2005, s. 175.

²⁰ *Monumentum* – forma wzięta z oryginału wiersza A. Mickiewicza [objaśnienie moje – S. M.].

²¹ A. Mickiewicz, *Wiersze*, T. 1, s. 333.

Stąd ja przyszłości brudne obłoki
Rozcinam moją żrennicą jak mieczem²².

Miłosz jak gdyby kontynuuje rozważanie Mickiewicza, kiedy przypomina o tragiczności losu Lucjana Szenwalda:

Poezja nie jest kwestią moralności,
Jak dowiódł Szenwald, lejtnant Krasnoj Armii.
Kiedy w obozach dalekiej północy
W szkło zastygały trupy stu narodów,
On pisał odę do Matki-Syberii.
Jeden z piękniejszych, tak jest, polskich wierszy²³.

Obaj poeci niezwykle dbają o to, żeby ich twórczość była artystycznie doskonała i zrozumiała. Mickiewicz powiada tak:

Mnie w Nowogródku, mnie w Mińsku czytuje młódź.
I nie leniwa jest przepisać wielekroć [...]
Stąd mimo carskich gróźb, na złość strażnikom ceł,
Przemycą w Litwę Żyd tomiki moich dzieł²⁴.

Poeta wprawdzie wierzy w siłę swej poezji, ale nie ma pewności, czy przyszłość przyniesie szczęście i spełnienie...

Wszystko przejdzie po huk, po szumie, po trudzie
Wezmą dziedzictwo cisi, ciemni, mali ludzie²⁵.

Miłosz potwierdza myśl Mickiewicza. Rozważa w sposób realistyczny tezy o zmianach czasu, zmianach poezji i o roli Mickiewicza w XX stuleciu. Jego *Traktat poetycki* jest inkrustowany wierszami wieszczka.

Pagórków leśnych, jasnych wód potrzeba.
Nigdy się tutaj nie obroni człowiek.
Bo kiedy pusty ogarnie horyzont,
Że stoi w środku, nigdy nie uwierzy.

²² A. Mickiewicz, *Utwory dramatyczne*, T. 3, s. 151.

²³ Cz. Miłosz, *Poezje*, s. 217.

²⁴ A. Mickiewicz, *Wiersze*, T. 1, s. 333.

²⁵ Tamże, s. 334.

Doradcą będzie mu ruchomy cień...
 Za trudny dla nas chyba ten Mickiewicz.
 Gdzież nam do pańskiej, żydowskiej nauki.
 Za pługiem, broną tylkośmy chodzili.
 Grała nam w święto muzyka nie taka²⁶.

Gorzką satyrę wersu „Za pługiem, broną tylkośmy chodzili” Miłosz zestawia z wersem Mickiewicza i tym potwierdza groźne przewidywanie wiersza „Wemną dziedzictwo cisi, ciemni, mali ludzie”, które, niestety, stało się dla Miłosza rzeczywistością społeczną, polityczną i obyczajową.

Tak Mickiewicz, jak Miłosz byli wychowywani na zasadach wartości narodowych (dążenie do wolności i niezależności ojczyzny), przeniesionych w świat życia ich rodzin. Te wartości były najważniejsze w procesach przede wszystkim kształcenia dzieci jako patriotów. Łączenie wartości dało zadziwiający rezultat w twórczości obu poetów: sławę światową (wartości artystyczne, czucie piękna i dobra) i moralność przede wszystkim chrześcijańską (wartości ideowe, patriotyczne, dążenie do wolności). Zatem najważniejsze w twórczości obu poetów okazały się problemy etyczne twórczości i zagadnienie moralności twórcy, który powinien być uczciwy, odważny, mówić nie tylko o prawdzie życia, ale i wychowywać człowieka, szczepić w nim zasady dobra, wiary, sprawiedliwości, wolności.

Adam Mickiewicz wyznawał:

Czucie i wiara silniej mówi do mnie
 Niż mędrca szkiełko i oko.
 Martwe znasz prawdy, nieznane ludu,
 Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskiecie.
 Nie znasz prawd żywych, nie obaczysz cudu!
 Miej serce i patrzaj w serce!²⁷

Czesław Miłosz deklamował:

Mowa rodzinna niechaj będzie prosta.
 Ażeby każdy, kto usłyszy słowo
 Widział jabłonie, rzekę, zakręt drogi,
 Tak jak się widzi w letniej błyskawicy...

²⁶ Cz. Miłosz, *Poezje*, s. 229-230.

²⁷ A. Mickiewicz, *Wiersze*, T. 1, s. 29.

Bo więcej waży jedna dobra strofa
Niż ciężar wielu pracowitych stronic²⁸.

Mickiewicz i Miłosz budują przestrzeń estetyczną na zasadach wartości duchowych swoich epok historycznych. Mickiewicz dążył do pokazywania „żywych prawd”, Miłosz – analizował wyobraźnię poetycką, bo chciał widzieć „świat takim, jakim on powinien być”²⁹.

Twórczość obu poetów – oprócz najwyższego poziomu artyzmu – posiada trzy bardzo ważne cechy: filozoficzność, analityczność, wizualność. To wszystko pozwoliło Mickiewiczowi i Miłoszowi stworzyć ponadczasowe, odwieczne modele zachowania człowieka wobec Boga, Piękna, Przyrody i Ludzkości.

Rozważania powyższe prowadzą do następujących konkluzji:

- Dwóch wielkich reprezentantów kultury polskiej XIX (Mickiewicz) i XX (Miłosz) wieku łączy miłość do małej ojczyzny i nostalgiczne jej odtworzenie w literaturze: Nowogródczyzny – Mickiewicza i Szetejń – Miłosza.
- Obaj poeci byli najwyższymi autorytetami swego czasu: Mickiewicz XIX, Miłosz – XX stulecia, oraz stworzyli nowe, oryginalne artystycznie i ideowo światy, zasady literatury, odwieczne modele intelektualnego, moralnego, społecznego istnienia człowieka.
- Mickiewicz i Miłosz liczyli, że przeznaczeniem poety jest odtworzenie „żywych prawd”, głoszenie zasad dobra, piękna, wolności i szacunku do „mowy rodzinnej”.
- Los wygnańca, który przypadł obu poetom, zainspirował filozoficzne podejście do tematu odnowienia świata i nostalgiczne – do idei odtworzenia ich ojczyzny, Polski. Mickiewicz uznał, że Polska odpokutuje niedoskonałości świata, Miłosz uważał Polskę za część świata, stwierdzając, iż w tym świecie musi ona mieć swoje właściwe miejsce.

Bibliografia

- Kłosiński M., *Miłoszowa fantazja o „Panu Tadeuszu”*, [w:] *Czesława Miłosza „północna strona”*, red. M. Czermińska, K. Szalewska, Gdańsk 2011.
- Mickiewicz Adam, *Pan Tadeusz*, T. 4, Warszawa 1983.

²⁸ Cz. Miłosz, *Poezje*, dz. cyt., s. 205.

²⁹ Cyt. za: M. Kłosiński, *Miłoszowa fantazja o „Panu Tadeuszu”*, [w:] *Czesława Miłosza „północna strona”*, Gdańsk 2011, s. 89.

- Mickiewicz Adam, *Utwory dramatyczne*, T. 3, Warszawa 1988.
- Miłosz Czesław, *Poezje wybrane*, Warszawa 1988.
- Miłosz Czesław, *Poezje*, Kraków 1995.
- Miłosz Czesław, *Rosja*, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2010.
- Хорев В. А., *Польша и поляки глазами русских литераторов*, Москва – 2005.
- „Новая Польша” 2003, № 3, с. 5.
- Пушкин А. С., *Евгений Онегин. Драматические произведения. Романы*, Москва 1977.
- Пушкин А. С., *Стихотворения. Поэмы. Сказки*, Москва 1977.
- *Поляки в Петербурге*, Выпуск I, ноябрь 1994, с. 1.

Svetlana Musijenko

Gardino universitetas, Baltarusija

ADOMAS MICKEVIČIUS IR ČESLOVAS MILOŠAS APIE POETO MISIJĄ

Santrauka

Straipsnyje analizuojama poeto pašaukimo problema, remiantis dviejų įžymių lenkų kultūros atstovų Adomo Mickevičiaus (XIX a.) ir Česlovo Milošo (XX a.) likimais ir kūryba. Problema gvildenama atsižvelgiant į du aspektus: istorinį-palyginamąjį bei idėjinį-meninį. Abiejų poetų palikime nagrinėjama įtaka jų kūrybiniam procesui tokių sąlygų, kaip: istorinės aplinkybės, likimų tragizmas (priverstinis emigravimas), meninio proceso ypatumai, nostalginiai tėvynės, šeimos, gamtos, gimtųjų namų vaizdai. Šios aplinkybės sustiprino abiejų poetų patriotinius jausmus, jų veržlumą iš naujo pamatyti savo pašaukimą – kūrėjo, piliečio, pranašo. Pašaukimas būti savo tautos pranašais apibrėžė pagrindines Adomo Mickevičiaus ir Česlovo Milošo kūrybos nuostatas: meilę tėvynei, laisvės troškimą, patriotines tradicijas šeimoje, herojišką lenkų tautos istoriją, tautinę savimonę, meilę gimtajai kalbai ir kultūrai.